

ADVIES VAN DE HOGE GEZONDHEIDSRAAD nr. 8770

Advies betreffende een ontwerp van koninklijk besluit betreffende de beschikbaarheid van consumenteninformatie over het specifieke energieabsorptietempo en de reclame voor consumentenproducten die radiogolven uitzenden

9 november 2011

1. INLEIDING EN VRAAGSTELLING

Om de bescherming van de gezondheid van de burgers tegen de risico's van een elektromagnetische verontreiniging te verbeteren, voorziet het ontwerp van Koninklijk Besluit (KB) in een betere beschikbaarstelling van consumenteninformatie bij de aankoop van een product dat radiogolven uitzendt. Meer bepaald gaat het om:

- Het plaatsen van een SAR-etiket op de verkoopplaats (SAR = Specific Absorption Rate, of Specifiek AbsorptieTempo in het Nederlands)
- Het vermelden van de SAR-waarde in de reclame
- Het verbod op reclame die mobiel-telefoongebruik aanprijst bij kinderen
- Het plaatsen van een SAR-waardeschaal op de verpakking en op de verkoopplaats

Het ontwerp van koninklijk besluit houdt ook het verbod in om mobiele-telefoon toestellen op de markt te brengen die speciaal werden ontwikkeld voor kinderen.

Voor de formulering van dit advies werd er een ad-hoc werkgroep opgericht, bestaande uit deskundigen in het gebied van de niet-ioniserende straling, in het bijzonder in de volgende disciplines: stralingsbescherming, stralingsdosimetrie, risicoanalyse, genotoxicologie en oncologie.

2. AANBEVELINGEN

De Hoge Gezondheidsraad (HGR) gaat akkoord met de doelstellingen en formulering van dit KB maar

1. wijst wel op het feit dat er geen verkeerde indruk mag worden gegeven dat de toestellen (mobiele telefoons en andere producten die radiogolven uitzenden), waarvan de opgegeven SAR-waarde lager is dan andere per definitie veiliger zijn dan toestellen waarvoor een hogere SAR-waarde geldt.
2. De toepassingsgebieden moeten beter gepreciseerd worden.
3. Er moet bovendien gelet worden op een correcte interpretatie van de informatie die zal moeten verstrekt worden. Dit vereist o.a. een eenduidige definitie van de SAR en een grafische vormgeving van het histogram in bijlage 1 die geen verwarring schept..

4. De HGR beveelt tenslotte aan een opvolging te voorzien van de impact van het KB op het koopgedrag van de consument en op de wijze van gebruik van de onderhavige producten, door bijvoorbeeld het OIVO (Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties) hierbij te betrekken.
5. De HGR is het volledig eens om de reclame voor kinderen waarbij het gebruik van mobiele telefoons wordt aangeprezen te verbieden.

3. UITWERKING EN ARGUMENTATIE

Lijst van afkortingen

ICNIRP = International Commission on Non-Ionizing Radiation protection

KB = Koninklijk Besluit

RF = radiofrequentie(s)

SAR = Specific Absorption Rate

SAT = Specifiek Absorptie Tempo

WHO = World Health Organisation

3.1. Methodologie

Gelet op de wettelijk opgelegde termijn voor het uitbrengen van het advies wordt dit laatste gebaseerd op de belangrijkste internationale adviezen terzake en het standpunt van de deskundigen over een voorstel KB dat door de administratie gelast met dit project werd doorgestuurd.

3.2. Uitwerking

De HGR vindt de doelstellingen van het KB gepast en onderschrijft dus dit initiatief. Wel meent hij dat de consument erop gewezen moet worden dat het kopen van een product met een lage SAR-waarde niet noodzakelijk betekent dat de gebruiker een lagere RF-blootstelling zal ondergaan dan bij producten met hogere SAR-waarden. De uiteindelijke blootstelling hangt namelijk af van de manier waarop de mobiele telefoon wordt gebruikt en de locatie waar dit gebeurt. Zo zal bijvoorbeeld in ongunstige omstandigheden (moeilijk bereik) een mobiele telefoon immers meer straling moeten uitzenden dan in gunstige omstandigheden. De 'officiële' SAR-waarde die door een fabrikant wordt opgegeven is een theoretisch maximum dat niet noodzakelijk overeenstemt met de werkelijke waarde. Daarbij komt dat elk toegelaten product voldoet aan internationaal vastgestelde normen (ICNIRP, WHO, enz.).

De HGR wijst er ook op dat een duidelijke en eenduidige definitie van SAR nodig is.

Bijlage 1 van het KB geeft een beschrijving van het etiket voor het specifieke absorptietempo waarbij een schaal wordt gepresenteerd die verdeeld is in vijf vakken (histogrammen). Hierbij geeft het kleinste histogram de meest gunstige (kleinste) SAR-waarde aan. Omdat dit vaak gelijkenis vertoont met de schaal die het bereik van een mobiele telefoon aangeeft (en waar het histogram met de meeste kolommen met het beste bereik overeenkomt) stelt de HGR dat het nuttig kan zijn de SAR-schaal te laten vergezellen van een beschrijvende zin of paragraaf die aangeeft wat het histogram precies betekent. Zo niet moet de grafische vormgeving worden gewijzigd om elke verwarring bij de consument te vermijden.

De HGR stelt zich ook vragen bij artikel 2.1° die wellicht onvoldoende aangeeft op welke toestellen dit KB van toepassing is. Gaat het enkel om producten die onder de R&TTE richtlijn vallen of ook om producten die radiogolven uitzenden met andere dan telecommunicatiedoeleiden, bv. microgolfovens?

De HGR is het volledig eens om de reclame voor kinderen te verbieden waarbij het gebruik van mobiele telefoons wordt aangeprezen omwille van het risico op grotere gevoeligheid van kinderen voor radiofrequente golven.

De Raad beveelt ook aan om de maatregelen die in het KB worden voorgesteld te laten gepaard gaan met het in verkooppunten ter beschikking stellen van brochures waarin nadere informatie wordt gegeven over het veilig gebruik van de producten..

4. AANBEVELINGEN VOOR ONDERZOEK

De Raad stelt voor na een periode van bv. één jaar een enquête te realiseren om na te gaan in hoeverre dit KB en de implementatie ervan het koop- en gebruiksgedrag van de bevolking heeft beïnvloed. De betrekking van het OIVO in deze context kan een denkpiste zijn.

5. SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP

Al de deskundigen hebben **op persoonlijke titel** aan de werkgroep deelgenomen. De namen van de deskundigen van de HGR worden met een asterisk * aangeduid.

De volgende deskundigen hebben hun medewerking verleend bij het opstellen van het advies:

Adang Dirk	Niet ioniserende straling	UCL
Vandenbosch Guy	Elektrotechniek	KUL
Maes Annemarie*	Genotoxicologie	Wiv
Verschaeve Luc*	Genotoxicologie	Wiv
Stockbroeckx Benoit*	Elektrotechniek	Communauté française
Quaghebeur Luc	Arbeidsgeneeskunde	
Vanderstraeten Jacques	Elektromagnetisme	ULB
De Ridder Maurits	Arbeids- en milieugezondheidskunde	Ugent
Passchier Wim*	Risicoanalyse	Maastricht University
Van Gool Stefaan*	Oncologie	KUL

De administratie werd vertegenwoordigd door:

Lukovnikova Marina	bioelektromagnetisme	SPF santé publique DG5
--------------------	----------------------	---------------------------

Het voorzitterschap werd verzekerd door Luc VERSCHAEVE en het wetenschappelijk secretariaat door Eric JADOUL.

Over de Hoge Gezondheidsraad (HGR)

De Hoge Gezondheidsraad is een federale dienst die deel uitmaakt van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Hij werd opgericht in 1849 en geeft wetenschappelijke adviezen i.v.m. de volksgezondheid aan de ministers van volksgezondheid en van leefmilieu, aan hun administraties en aan enkele agentschappen. Hij doet dit op vraag of op eigen initiatief. De HGR neemt geen beleidsbeslissingen, noch voert hij ze uit, maar hij probeert het beleid inzake volksgezondheid de weg te wijzen op basis van de recentste wetenschappelijk kennis.

Naast een intern secretariaat van een 25-tal medewerkers, doet de Raad beroep op een uitgebreid netwerk van meer dan 500 experts (universiteitsprofessoren, medewerkers van wetenschappelijke instellingen), waarvan er 200 tot expert van de Raad zijn benoemd; de experts komen in multidisciplinaire werkgroepen samen om de adviezen uit te werken.

Als officieel orgaan vindt de Hoge Gezondheidsraad het van fundamenteel belang de neutraliteit en onpartijdigheid te garanderen van de wetenschappelijke adviezen die hij aflevert. Daartoe heeft hij zich voorzien van een structuur, regels en procedures die toelaten doeltreffend tegemoet te komen aan deze behoeften bij iedere stap van het tot stand komen van de adviezen. De sleutelmomenten hierin zijn de voorafgaande analyse van de aanvraag, de aanduiding van de deskundigen voor de werkgroepen, het instellen van een systeem van beheer van mogelijke belangenconflicten (gebaseerd op belangenverklaringen, onderzoek van mogelijke belangenconflicten, en een referentiecómité) en de uiteindelijke validatie van de adviezen door het College (eindbeslissingorgaan). Dit coherent geheel moet toelaten adviezen af te leveren die gesteund zijn op de hoogst mogelijke beschikbare wetenschappelijke expertise binnen de grootst mogelijke onpartijdigheid.

De adviezen van de werkgroepen worden voorgelegd aan het College. Na validatie worden ze overgemaakt aan de aanvrager en aan de minister van volksgezondheid en worden de openbare adviezen gepubliceerd op de website (www.hgr-css.be), behalve wat betreft vertrouwelijke adviezen. Daarnaast wordt een aantal onder hen gecommuniceerd naar de pers en naar doelgroepen onder de beroepsbeoefenaars in de gezondheidssector.

De HGR is ook een actieve partner binnen het in opbouw zijnde EuSANH netwerk (*European Science Advisory Network for Health*), dat de bedoeling heeft adviezen uit te werken op Europees niveau.

Indien U op de hoogte wil blijven van de activiteiten en publicaties van de HGR kan U een mailtje sturen naar info.hgr-css@health.belgium.be.